

Analýza: **Jak (ne)regulovat online média**

podklad pro kulatý stůl pořádaný Senátem ČR
dne 11. 12. 2023

Za tým Rekonstrukce státu:

Iveta Kvardová
Martin Luhan
Martina Kunová

Obsah analýzy

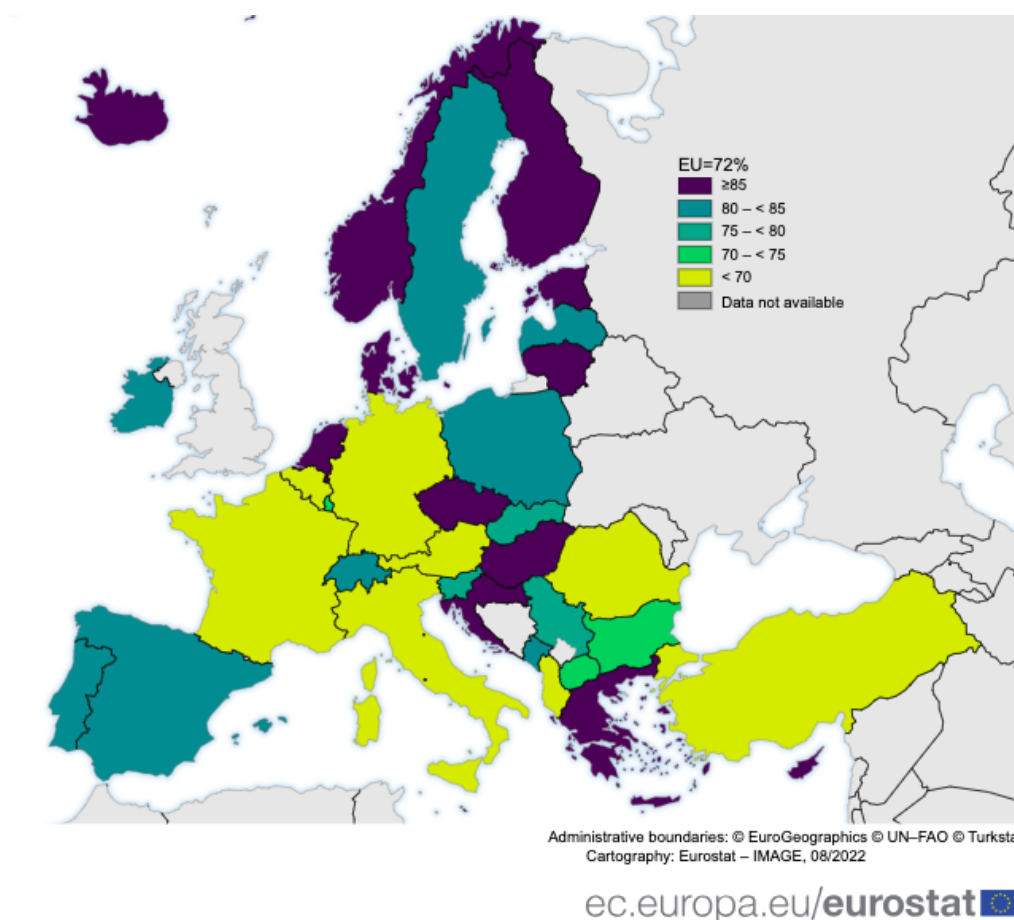
Úvod.....	1
1. Současný stav české mediální legislativy a některá doporučení pro jeho zlepšení.....	3
a. Přehled mediální legislativy a její nedostatky.....	3
b. Chybějící definice online médií: kudy ven?.....	5
c. Roztříštěná a zaostalá legislativa: implementace směrnic Ctrl+C a Ctrl+V nestačí...	11
d. Evropské nařízení o svobodě sdělovacích prostředků: příležitost k revizi.....	13
2. Zahraniční srovnání: přístupy k regulaci a definování online médií.....	15
a. Německo.....	15
b. Rakousko.....	16
c. Slovensko.....	18
d. Polsko.....	19
e. Slovinsko.....	20
f. Litva.....	21
g. Lotyšsko.....	22
h. Island.....	22
i. Dánsko.....	24
j. Finsko.....	25
k. Norsko.....	26

Úvod

Popularita online médií neustále roste. Česká republika patří mezi státy Evropské unie s nejvyšším podílem uživatelů internetu, kteří čtou online zprávy (92 % v roce 2021).¹ **Česká legislativa přesto online média nadále přehlíží a na vývoj „nových médií“ reaguje pomalu a nedostatečně.**

Používání internetu ke čtení zpravodajských webových stránek, novin a časopisů, 2021

(% mezi lidmi ve věku 16-74 let, kteří používali internet v posledních 3 měsících)

Po nedávném přijetí novely zákona o střetu zájmů se zvedla vlna diskuze, že **tiskový zákon dopadá pouze na tištěná média**. Online média jsou v důsledku toho vynechána z působnosti zákona o střetu zájmů. Upozornil na to mj. spolek [Milion chviliek pro demokracii](#) a Senát, který [usnesením](#) vyzval vládu, aby se tímto problémem zabývala. Na příkladech ze zahraničí přitom vidíme, že online média běžně podléhají totožné regulaci jako média tištěná.

¹ Eurostat: Consumption of online news rises in popularity, dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220824-1>

Českou mediální legislativu trápí **řada problémů**. Nedostatečná regulace „nových médií“, roztržitá právní úprava, nedostatečně kontrolovaná soutěž na mediálním trhu, prakticky neexistující podpora médií z veřejných rozpočtů. To jsou jenom některé z mnoha výzev, kterým bychom měli věnovat pozornost. Česká mediální legislativa by si zasloužila **komplexní revizi a koncepční novelizaci**, která by ji přiblížila právní úpravě odpovídající 21. století.

Protože hlavním tématem kulatého stolu, pro který je analýza určena, bude nedostatečná regulace online médií, zaměří se dále analýza především na problém nedostatečné regulace online médií.

1. Současný stav české mediální legislativy a některá doporučení pro jeho zlepšení

a. Přehled mediální legislativy a její nedostatky

V České republice jsou média regulována řadou právních předpisů. Mezi nejdůležitější patří:

- zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (**tiskový zákon**),
- **zákon** č. 231/2001 Sb., o rozhlasovém a televizním vysílání,
- **zákon** č. 483/1991 Sb., o České televizi a **zákon** č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu,
- **zákon** č. 132/2010 Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a **zákon** č. 242/2022 Sb., o službách platform pro sdílení videonahrávek, které provádí unijní směrnice o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání (č. 2010/13/EU a novelizační směrnice č. 2018/1808),
- **zákon** č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, která provádí unijní směrnici o elektronickém obchodu (č. 2000/31/ES) a směrnici o soukromí a elektronických komunikacích (č. 2002/58/ES), a
- **zákon** č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, který provádí „evropský kodex pro elektronické komunikace“ (směrnice č. 2018/1972), směrnici o hospodářské soutěži na trzích sítí a služeb elektronických komunikací (č. 2002/77/ES), směrnici o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se dodávání rádiových zařízení na trh (2014/53/EU) a směrnici o soukromí a elektronických komunikacích (č. 2002/58/ES).

Přehled hlavních zákonů, které se dotýkají problematiky online médií:

Tiskový zákon (č. 46/2000 Sb.)

Co implementuje	neimplementuje
Co reguluje	práva a povinnosti vydavatelů a dalších fyzických a právnických osob v souvislosti s vydáváním periodického tisku
Podrobněji	zejména odpovědnost vydavatele za obsah, oznámení v naléhavém veřejném zájmu, evidence periodického tisku, uvádění povinných údajů na vydání, povinné poskytování výtisků, právo na odpověď a dodatečné sdělení, ochrana zdroje, přestupky

Zákon o službách platform pro sdílení videonahrávek (č. 242/2022 Sb.)

Co implementuje	směrnice o AVMS (č. 2010/13/EU + 2018/1808)
Co reguluje	podmínky poskytování služeb platform pro sdílení videonahrávek
Podrobněji	zejména vedení seznamu poskytovatelů, opatření k ochraně nezletilých osob i široké veřejnosti včetně opatření k nápravě, omezení obchodních sdělení, ochrana osobních údajů, přestupky, role regulátora (RRTV)

Zákon o některých službách informační společnosti (č. 480/2004 Sb.)

Co implementuje	směrnice o elektronickém obchodu (č. 2000/31/ES) + směrnici o soukromí a elektronických komunikacích (č.2002/58/ES)
Co reguluje	odpovědnost a práva a povinnosti osob, které poskytují služby informační společnosti a šíří obchodní sdělení
Podrobněji	zejména odpovědnost poskytovatele služby za obsah, šíření obchodních sdělení, dozor (ÚOOÚ, profesní samosprávné komory, ČTÚ), přestupky

Zákon o elektronických komunikacích (č. 127/2005 Sb.)

Co implementuje	„evropský kodex pro elektronické komunikace“ (č. 2018/1972), směrnici o hospodářské soutěži na trzích sítí a služeb elektronických komunikací (č. 2002/77/ES), směrnici o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se dodávání rádiových zařízení na trh (č. 2014/53/EU) a směrnice o soukromí a elektronických komunikacích (č. 2002/58/ES)
Co reguluje	podmínky podnikání, podmínky výkonu komunikační činnosti a výkon státní správy, včetně regulace trhu, v oblasti elektronických komunikací
Podrobněji	zejména zřízení ČTÚ, podpora hospodářské soutěže ze strany MPO a ÚOHS, regulace podnikání v elektronických komunikacích (podmínky pro vznik oprávnění, vydávání všeobecného oprávnění, oznámení podnikání, evidence), správa rádiového spektra, kmítočtové plány (přidělení, odnětí, převod, poplatky,...), správa čísel, číselných řad a kódů, adres a jmen, univerzální služba, ceny a regulace cen, práva a povinnosti podnikatelů, účastníků, spotřebitelů a koncových uživatelů (informační povinnost, reklamace, vyúčtování,...), ochrana údajů, ochrana elektronických komunikací (opatření proti rušení provozu), přestupky

Zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání (č. 132/2010 Sb.)

Co implementuje	směrnice o AVMS (č. 2010/13/EU + 2018/1808)
Co reguluje	podmínky poskytování audiovizuálních mediálních služeb na vyžádání
Podrobněji	zejména působnost regulátora (RRTV), vedení seznamu poskytovatelů, povinnosti poskytovatelů (informační povinnost, regulace obsahu (např. nenávistný obsah), ochrana nezletilých, zpřístupňování služby osobám s postižením, podpora evropské tvorby, obchodní sdělení, product placement), přestupky

Hlavní povinnosti pro zpravodajská média jsou stanovena **tiskovým zákonem**. Ten se ovšem **vztahuje pouze na tištěná periodická média** (viz část [Chybějící definice online zpravodajských médií: kudy ven?](#)).

Přestože byl od svého vydání zákon několikrát novelizován, jednalo se jen o drobné změny a více než dvacet let stará právní úprava **jen stěží drží krok se současným vývojem** spojeným s digitalizací médií a rozvojem „nových médií“.

Česká mediální legislativa je **roztržštěná**. Kromě toho, že zákonodárce není schopen reagovat na měnící se mediální prostředí, implementuje unijní směrnice **prostřednictvím samostatných zákonů často doslovně přebírajících jejich obsah**. To není nutné, ani žádoucí. Zákonodárce by měl požadavky směrnic přizpůsobovat podmínkám domácího trhu a začleňovat je do již existující mediální legislativy. Že to jde i jinak, ukazují zkušenosti ze zahraničí (viz část [Roztržštěná a zaostalá legislativa: implementace směrnic Ctrl+C a Ctrl+V nestačí](#)).

V oblasti médií zaostáváme i v řadě dalších věcí. Chybí nám základní samoregulační mechanismy jako je silná profesní organizace, celoživotní vzdělávání novinářů a novinářek nebo systematická akademická i profesní diskuze o mediální etice, spolupráce mezi akademickou, profesní a byznysovou sférou, zvýšená ochrana novinářů a novinářek, rovné zastoupení žen v českých médiích (zejména v mediálních radách) nebo dostatečná transparentnost vlastnictví médií.²

b. Chybějící definice online médií: kudy ven?

Tiskový zákon jako hlavní právní předpis regulující obsahovou stránku médií **dopadá pouze na tištěná média**. Online média jsou z jeho dosahu zcela vynechána.

² Jsou česká média skutečně svobodnější a nezávislejší než před dvěma lety?, dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/35177-jsou-ceska-media-skutecne-svobodnejsi-a-nezavislejsi-nez-pred-dvema-lety>; Českým médiím stále vládou v naprosté většině muži, ukazují data, dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fakta-data-ceskym-mediim-stale-vladnou-v-naproste-vetsine-muzi-228955>, Vlastnická transparentnost českých médií není dostatečná. Řada z nich se skrývá v offshorech, dostupné z: <https://www.transparency.cz/vlastnicka-transparentnost-ceskych-mediim-neni-dostatecna-rada-z-nich-se-skriva-v-offshorech/>

Viz § 3 písm. a) tiskového zákona: *Pro účely tohoto zákona se rozumí periodickým tiskem noviny, časopisy a jiné tiskoviny vydávané pod stejným názvem, se stejným obsahovým zaměřením a v jednotné grafické úpravě nejméně dvakrát v kalendářním roce.*

Více než dvacet let starý zákon **vychází z tradičního (historického) pojetí médií**, podle kterého je periodický tisk definován čtyřmi znaky: 1) jde o tiskoviny vydávané pod stejným názvem, 2) se stejným obsahovým zaměřením, 3) v jednotné grafické úpravě, 4) nejméně dvakrát v kalendářním roce.³

Definice periodického tisku se dále promítá do řady zákonů. Pracuje s ní občanský zákoník, zákon o Policii České republiky, zákon o regulaci reklamy, daňový řád, zákon o střetu zájmů, autorský zákon a další právní předpisy.

Zejména v protikorupční legislativě hraje pojem periodického tisku zásadní roli. Podle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů se totiž **zákaz vlastnit média vztahuje na periodický tisk** a rozhlasové a televizní vysílání.

Viz § 4a odst. 1 zákona o střetu zájmů: *Veřejný funkcionář uvedený v § 2 odst. 1 (pozn. např. poslanec, senátor, ministr nebo prezident) nesmí být provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku ani společníkem, členem nebo ovládací osobou právnické osoby, která je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku.*

³ Chaloupková, H. a kol.: Mediální právo, 2018, s. 6., dostupné z:

<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrhbpwk232ge4tklttmjptembqgbptins7obtdg>

Online média (např. elektronické deníky) regulovaná nejsou a veřejným funkcionářům v jejich ovládní nic nebrání. Ani poté, co byla v červnu roku 2023 přijata novela zpřísnující zákon o střetu zájmů, která možnost vlastnit média ještě více omezila, se právní úprava online médií nijak nedotýká. V praxi sice mediální domy často vydávají média v tištěné i elektronické formě,⁴ není to ale pravidlem. Zároveň lze očekávat, že v budoucnu bude stále větší počet vydavatelství využívat pouze digitální formát.

V návaznosti na debatu o chybějící regulaci online médií vydal Senát [usnesení](#), kterým vyzval vládu, aby se zabývala chybějící definicí online médií a ošetřením střetu zájmů v celém online prostoru:

Z usnesení: „Senát

I. podporuje a oceňuje kroky vlády vedoucí ke zpřesnění správní úpravy střetu zájmů,

II. vnímá obavy, že se předložený návrh zákona, který mj. omezuje i vliv veřejných funkcionářů na média, nevztahuje na internetová média, ale pouze na média tištěná, rozhlasová nebo televizní,

III. žádá proto vládu, aby se zabývala

a) otázkou definice online médií, která doposud není dostatečně upravena v právním řádu ČR, a předložila návrh zákona, který by tuto problematiku podrobněji definoval,

b) otázkou vlivu veřejných funkcionářů na internetová média a předložila návrh zákona, který by tuto problematiku řešil,

IV. žádá vládu, aby Senát informovala o tom, jakým způsobem zohlednila toto usnesení,

V. pověřuje předsedu Senátu, aby s tímto usnesením seznámil předsedu vlády ČR.”

Doporučení Rekonstrukce státu

Zákonodárce by v první řadě měl **sjednotit úpravu v tiskovém zákonu** tak, aby dopadala na tištěná i elektronická média. S pojmem „periodický tisk” pracuje řada dalších zákonů, je proto nutné:

1. Upravit tuto definici tak, aby zahrnovala i online zpravodajská média a zachovat název „periodický tisk” jako zastřešující pojem pro tištěná i elektronická média, nebo
2. současně s novelizací tiskového zákona novelizovat i zákony, které obsahují pojem periodického tisku a rozšíření jejich působnosti na online média je vhodná (zejména zákon o střetu zájmů).

⁴ Proto také došlo po zpřísnění zákazu k prodeji Mafrý, ačkoli i když např. internetový portál iDnes.cz by si poslanec Andrej Babiš podle současné legislativy mohl nadále ponechat viz.: Babiš koupil Mafru z politických důvodů. Teď ji prodává. Z politických důvodů, dostupné z:

<https://www.e15.cz/nazory-a-analyzy/babis-koupil-mafru-z-politickyh-duvodu-ted-ji-prodava-z-politickyh-duvodu-1396675>

Na vhodnost novelizace tiskového zákona upozornil i Ústavní soud v [nálezu ze dne 23. června 2020, sp. zn. IV. ÚS 2257/18](#) (tzv. **případ Borgis), ve kterém se zabýval použitím práva na odpověď a práva na dodatečné sdělení v případě vydavatele internetového serveru. Podle Ústavního soudu není pochyb o tom, že tiskový zákon nebyl určen k tomu, aby upravoval internetové zpravodajství. Bylo by ale ústavně nepřijatelné, kdyby v některých situacích mediální právo poskytovalo lidskoprávní ochranu a v jiných srovnatelných situacích nikoliv. V zájmu ochrany základních práv a svobod narušených zásahem na internetu je proto možné při absenci speciální právní úpravy pro dané mediální prostředí využít existujících institutů tiskového zákona, přestože to nebylo zákonodárcem původně zamýšleno.**

To ovšem neznamená, že bychom všechna ustanovení tiskového zákona měli začít automaticky aplikovat i na elektronická média. Ústavní soud v první řadě rozhodoval pouze v kontextu ochrany základních práv a svobod. Zároveň zde hrála roli i skutečnost, že šlo o médium vydávané v tištěné i elektronické formě současně. **Dosud nezodpovězenou otázkou je, zda by bylo možné podobně uvažovat i v případě média, které vychází pouze v elektronické podobě.**

Ústavní soud považuje chybějící regulaci online médií za mezeru v právu a zákonodárce by měl uvažovat o jejím vyplnění. Zároveň ale upozornil na to, že **povinnosti vydavatele periodického tisku v tiskovém zákoně není možné vyžadovat po autorovi jakéhokoliv online média:**

„Ve vztahu k zákonodárci by to navíc mohlo být nepřiléhavě chápáno jako signál, že by měl rozšířit věcnou působnost tiskového zákona na oblast, která již z institucionálního hlediska tiskovým právem ani perspektivně pokryta být nemůže. Sice zde došlo ke vzniku určité mezery v právu, je však v kompetenci zákonodárce, zda ji vyplní zejména zvláštním právním předpisem, který se bude vztahovat na oblast internetu, nebo zda tak učiní v tiskovém zákoně, podstatné je, aby pro srovnatelné situace (zvláště z hlediska dopadů na důstojnost a čest jednotlivce) právní řád poskytoval adekvátní právní instrumenty bez ohledu na to, zda jsou z hlediska správního práva zaevidovány, mají své redakční orgány atd. (...) Na doplnění možno uvést, že na rozdíl od České republiky ve Spolkové republice Německo právo na odpověď i pro oblast internetu výslovně zakotveno je (...). Z hlediska posuzované věci ovšem tuto povinnost má jen provozovatel telekomunikačního média s „novinářsko-redakčně“ vytvářenou nabídkou, v níž se reprodukuje celý nebo částečný obsah periodických tiskovin textem nebo obrazem (...). S ohledem na to, že v nynější věci vystupuje jako povinná osoba rovněž vydavatel, je možno se touto úpravou inspirovat.“ (bod 62-63 nálezu)

Doporučení Rekonstrukce státu

Při vytváření definice online média je nutné mít na paměti, že ne všechny povinnosti vydavatele periodického tisku lze požadovat po vydavateli jakéhokoliv média (např. po autorovi amatérského blogu nebude vhodné vyžadovat evidenci média nebo poskytování povinných výtisků). Definice proto musí obsahovat taková kritéria, aby pokryla zejména **internetová zpravodajská média** a nadbytečně nezatěžovala ty, kteří pouze příležitostně zveřejňují svoje příspěvky na internetu a chybí jim zázemí mediálních vydavatelství.

Nabízí se přitom několik variant řešení:

1. Tiskový zákon by se mohl vztahovat pouze na takové subjekty provozující internetové zpravodajství, které jsou právníckými osobami nebo podnikajícími fyzickými osobami.
2. Tiskový zákon by se mohl vztahovat pouze na takové subjekty provozující internetové zpravodajství, které mají vlastní redakci (šéfredaktora, editory, stálé redaktory atd.), tedy média s „novinářsko-redakčně“ vytvářenou nabídkou. V tomto případě je ale třeba dát si pozor na webové portály, které převážně přebírají obsah jiných médií a i bez redakce mohou mít velký dosah.
3. Pro účely některých ustanovení (zejména evidence tisku nebo poskytování povinných výtisků) by mohla být definice zúžena.
4. Tiskový zákon zavede více definic, které pak bude vhodně používat v jednotlivých ustanoveních (např. lze po vzoru islandské úpravy definovat obecně médium a poté některé druhy médií nebo po vzoru Slovenska zvlášť definovat elektronické publikace a zpravodajské portály jako druhy periodického tisku).

Jeden pokus o rozšíření definice online média už v nedávné minulosti proběhl. Vláda Andreje Babiše schválila dne 4. 11. 2019 [návrh novely knihovního zákona](#), který zároveň měnil i některá ustanovení tiskového zákona a zákona o neperiodických publikacích. Cílem novely nebylo rozšířit povinnosti v tiskovém zákoně na online média, ale zajistit získávání povinných výtisků elektronických dokumentů pro knihovny. Podle důvodové zprávy byla novelizace tiskového zákona pojata jen minimalisticky s jediným cílem: rozšířit stávající institut povinného výtisku i na vybraná elektronická periodika.

Do tiskového zákona měla být za tímto účelem vložena **definice elektronického periodického tisku**. Tím měla být „*publikace zpřístupňovaná v elektronické formě bez hmotného nosiče pod stejným názvem, se stejným obsahovým zaměřením a v jednotné grafické úpravě nejméně dvakrát v kalendářním roce, které bylo uděleno číslo Mezinárodního standardního číslování seriálových publikací nebo která byla zpřístupněna za úplaty nebo která je vydavatelem určena pro nevidomé nebo slabozraké.*”

Důvodová zpráva: „V současném informačním prostředí je ovšem velmi obtížné vymezit pojem elektronický periodický tisk, tištěné variantě nemusí plně odpovídat elektronická varianta téhož média, resp. periodického tisku (např. tištěný deník *Mladá fronta Dnes* a obsahově korespondující server *iDNES.cz*). Elektronická média informační jsou navíc průběžně aktualizována i několikrát denně a není tedy možné a ani žádoucí, každou takovou verzi získávat pro knihovny jako příjemce povinných výtisků. Nelze se ani omezovat jen na ekvivalenty periodického tisku jako jsou noviny a časopisy, neboť elektronické prostředí umožňuje i jiné druhy pravidelných a opakujících se informačních pramenů jako jsou různé elektronické časopisy, webové stránky, zpravodajské weby, portály, blogy aj. (...) Vzhledem k celkové koncepci tiskového zákona je nutné upravit materii „elektronických periodik“ v podstatě samostatně, samozřejmě s respektem k jeho stávající struktuře a s nezbytností – což je v principu jádrem změny – definovat institut povinného výtisku i ve vztahu k digitálním periodikům (půjde o období povinného výtisku, jak jej dnes zavádí pro tištěná periodika – noviny, časopisy atd. - § 9 zákona č. 46/2000 Sb.).”

Novela nakonec úspěšně prošla pouze prvním čtením, další vývoj přerušily volby v roce 2021.

Doporučení Rekonstrukce státu

Povinnost vydavatele odevzdávat povinné výtisky, tedy bezplatně na svůj náklad z každého vydání tisku poskytnout do 7 dnů určitý počet výtisků pro některé knihovny, Ministerstvo kultury a další příjemce, se musí vztahovat pouze na ta média, u kterých je poskytování výtisků technicky **snadno proveditelné** a u kterých je na tom **veřejný zájem**.

Vhodným řešením by mohlo být:

1. Stanovit povinnost odevzdávat povinné výtisky jenom pro některé typy médií. Povinnost se může vztahovat pouze na ta média, kterým bylo uděleno číslo Mezinárodního standardního číslování seriálových publikací – ISSN (např. Deník N nebo Hospodářské noviny) nebo na placená periodika. Možné je i převzetí definici elektronického periodického tisku z novely navrhované v předcházejícím volebním období (viz výše).
2. Po vzoru rakouské úpravy stanovit oprávnění knihoven (popřípadě i dalších příjemců) pravidelně shromažďovat obsah elektronických periodik. Pouze veřejně nepřístupný obsah nebo obsah, který z technických důvodů nemůže shromažďovat sama knihovna, je povinen dodat sám vlastník média zejména tím, že médium knihovně zpřístupní (popř. k tomu použije jiné technické prostředky). Povinnost dodat „výtisk“ média v takovém případě vzniká na základě písemné žádosti knihovny. Z povinnosti jsou stanoveny výjimky pro převážně obrazová média a pro obsah, na jehož uchování v knihovně není vědecký, kulturní ani jiný veřejný zájem. Tuto povinnost mají v Rakousku vlastníci médií pouze vůči národní knihovně, která obsah dále poskytuje dalším knihovnám. Podobnou úpravu má i Slovensko, kde má provozovatel zpravodajského webového portálu povinnost umožnit knihovně vyhotovení kopie a uložení obsahu portálu do fondu webového kulturního dědictví.

c. Roztržitěná a zaostalá legislativa: implementace směrnice Ctrl+C a Ctrl+V nestačí

Přestože tato analýza poskytuje základ především pro diskuzi o vytvoření definice (či definic) online médií, považujeme za zásadní zdůraznit, že rozšířením definice periodického tisku v tiskovém zákoně i na online média **zalepíme pouze jednu z mnoha děr české mediální legislativy** a právní úpravě odpovídající 21. století ji přiblížíme jen o krůček. Nedostatečná regulace online médií se totiž netýká jenom tiskového zákona.

Na regulaci online médií má velký vliv i unijní legislativa, která řadou směrnic a nařízení vznáší požadavky na právní úpravy členských států (viz část [Přehled legislativy a její nedostatky](#)).

Zatímco ostatní evropské státy nová pravidla běžně začleňují do svých již existujících mediálních zákonů, **Česko** dlouhodobě volí pohodlnější cestu a **unijní směrnice implementuje vytvářením nových samostatných zákonů** (příkladem je zejména zákon o audiovizuálních mediálních službách na požádání a zákon o službách platform pro sdílení videonahrávek). Zákonodárce navíc často požadavky evropských směrnic téměř doslovně přepisuje a **nepřizpůsobuje je českému mediálnímu prostředí**.⁵

V zahraničí jsou často mediální právní úpravy vzájemně provázány – např. souhrnná úprava audiovizuálních služeb na požádání a platform pro sdílení videí ve slovenském [zákoně o mediálních službách](#), obsahové regulace médií, televizního a rádiového vysílání a audiovizuálních služeb na požádání v litevském [zákoně o poskytování informací veřejnosti](#) nebo elektronických komunikací, platform pro sdílení videí, televizního a rádiového vysílání, a audiovizuálních služeb na požádání ve finském [zákoně o elektronických komunikacích](#).

Jako **příklad dobré praxe** můžeme uvést **Německo**, které využilo implementaci nové AVMS směrnice (č. 2018/1808/EU) k celkové revizi své mediální legislativy.

Nová Mezištátní smlouva o médiích (*Medienstaatsvertrag (MStV)*), která koncem roku 2020 nahradila předchozí Mezištátní smlouvu o státním vysílání, představuje komplexní modernizaci německé mediální legislativy, kterou přizpůsobuje současnému mediálnímu prostředí.⁶ Podobně Německo plánuje modernizovat i zákon o koncentraci médií.⁷

Podle preambule si MStV klade za cíl stanovit digitálnímu prostředí **základní legislativní rámec**, který zajistí dodržování novinářských standardů a podporu rovných příležitostí pro komunikaci napříč různými typy médií.

O úmyslu rozšířit regulaci na nové druhy médií vypovídá už samotná změna názvu smlouvy ze „smlouvy o vysílání“ na „smlouvu o médiích“. Pro legislativu už nejsou relevantní jenom pojmy jako „televize“ nebo „rozhlasové vysílání“, ale musí si poradit i s novými typy médií na trhu jako jsou streamovací platformy, zprostředkovatelé obsahu a další.

⁵ České mediální zákony čekají na koncepční revizi, dostupné z:

<https://www.mediar.cz/ceske-medialni-zakony-cekaji-na-koncepcni-revizi/>

⁶ O „smlouvě“ mluvíme z toho důvodu, že mediální legislativa v Německu spadá do působnosti spolkových zemí a na obsahu společné regulace proto musí být mezi všemi zeměmi schválena dohoda ve formě smlouvy.

⁷ Auffindbarkeit, Desinformation und Online-Plattformen: Der neue Medienstaatsvertrag ist beschlossen, dostupné z:

<https://www.die-medienanstalten.de/service/pressemitteilungen/meldung/auffindbarkeit-desinformation-und-online-plattformen-der-neue-medienstaatsvertrag-ist-beschlossen>

MStV kromě implementace zmíněné směrnice a vytvoření nových pravidel pro platformy pro sdílení videí do regulace zahrnuje i „**nová média**“ jako jsou mediální platformy (např. zpravodajské weby), uživatelská rozhraní (např. hlasový asistent) a mediální zprostředkovatelé (např. sociální sítě nebo vyhledávače). Mezi povinnostmi „nových médií“ patří například zachování rovného přístupu, zákaz diskriminace poskytovatelů obsahu (poskytovatelé obsahu nesmí být nespravedlivě omezováni nebo s nimi nesmí být zacházeno odlišně bez objektivního důvodu) nebo zveřejňování kritérií pro třídění a jiné nakládání s obsahem.⁸

Zároveň je dobré zmínit, že pojem „mediální zprostředkovatelé“ podle MStV se částečně překrývá s pojmem „online zprostředkovatelé“, který zavádí [Akt o digitálních službách](#) (DSA). Zatímco MStV mediálním zprostředkovatelům stanovuje povinnosti především za účelem zajištění plurality médií a názorové rozmanitosti, DSA přináší širší právní úpravu, která sice primárně necílí na média, bude mít však na jejich fungování nemalý vliv. I toto nařízení bude nutné v následujících měsících do českého právního řádu implementovat.

Doporučení Rekonstrukce státu

Česká mediální legislativa čelí mnoha výzvám a **potřebuje komplexní novelizaci**, která ji učiní moderní, efektivní a schopnou adekvátně reagovat na dynamickou povahu mediálního prostředí. Roztříštěnost právních předpisů vytváří nepřehledný stav, který komplikuje dodržování povinností ze strany médií i kontrolu nad nimi. Mediální legislativa by měla být komplexně novelizována tak, aby byla stručná, srozumitelná a vzájemně provázaná a aby dostatečně **zohledňovala vývoj** mediálního prostředí.

Implementace unijních předpisů jako jsou směrnice o AVMS, Akt o digitálních službách nebo Akt o svobodě sdělovacích prostředků (viz níže část [Evropské nařízení o svobodě sdělovacích prostředků: příležitost k revizi](#)) musí být prováděna s ohledem na existující českou legislativu, tak aby nová úprava nejen plnila požadavky Evropské unie, ale také navazovala na **již existující právní rámec**.

⁸ The new German State Media Treaty - legal requirements on teledmedia, dostupné z: <https://www.simmons-simmons.com/en/publications/ckdhmlhufqy9g09265hhz6tw1/the-new-german-state-media-treaty---legal-requirements-on-teledmedia>

d. Evropské nařízení o svobodě sdělovacích prostředků: příležitost k revizi

Další příležitost k revizi mediální legislativy se Česku naskytne už brzy. V Evropském parlamentu totiž právě probíhá legislativní proces k **Aktu o svobodě sdělovacích prostředků** (*European Media Freedom Act (EMFA)*). Nařízení, které prošlo v Evropském parlamentu dne 3. 10. 2023 prvním čtením, si klade za cíl stanovit **společný rámec pro mediální služby** na vnitřním trhu a zajistit **pluralitu a nezávislost médií** v členských státech.

Nařízení **obsahuje** mj. zákaz členských států zasahovat do redakční politiky, záruky nezávislého fungování veřejnoprávních médií (např. odvolání člena mediální rady musí být veřejně odůvodněno a musí být soudně přezkoumatelné), informační povinnost (včetně povinnosti uvádět skutečného vlastníka média), povinné zveřejňování střetu zájmů vlastníků médií, posílení nezávislosti regulátora (RRTV) a zřízení Evropského sboru pro mediální služby, který nahradí Skupinu evropských regulačních orgánů pro audiovizuální mediální služby (ERGA) a jehož nezávislost má být rovněž zaručena.

V době psaní této analýzy je nařízení stále v legislativním procesu. Každopádně už teď je jasné, že české mediální zákony bude nutné brzy novelizovat. Nařízení zasahuje do působnosti tiskového zákona, zákonů o České televizi a Českém rozhlasu i do zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání. Zároveň **zavádí definici mediální služby**, kterou budou muset české zákony zohlednit. Právě implementace nařízení EMFA proto může být **impulsem ke komplexní novelizaci české mediální legislativy**.

V čl. 2 návrhu Evropské komise jsou v kontextu této analýzy podstatné zejména následující definice:

1) „**mediální službou**“ je služba ve smyslu článků 56 a 57 Smlouvy, jejímž hlavním účelem nebo hlavním účelem její oddělitelné části je poskytování pořadů nebo tiskových publikací* široké veřejnosti jakýmkoliv prostředky za účelem informování, zábavy nebo vzdělávání, za kterou nese redakční odpovědnost poskytovatel mediálních služeb;

2) „**poskytovatelem mediálních služeb**“ je fyzická nebo právnická osoba, jejíž profesní činností je poskytování mediálních služeb a která má redakční odpovědnost za výběr obsahu mediální služby a určuje způsob její organizace;

(...)

9) „**redakční odpovědností**“ se rozumí provádění účinné kontroly výběru pořadů nebo tiskových publikací i jejich uspořádání pro účely poskytování mediální služby, a to bez ohledu na existenci odpovědnosti podle vnitrostátního práva za poskytovanou službu;

***Tisková publikace je definovaná v čl. 2 odst. 4 směrnice (EU) 2019/790 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu:**

„**tiskovou publikací**“ se chápe sbírka tvořená převážně literárními díly novinářské povahy, která může rovněž obsahovat jiná díla a jiné předměty ochrany a která:

a) představuje jednotlivou položku v rámci periodicky zveřejňované nebo pravidelně aktualizované publikace pod tímž názvem, jako jsou noviny nebo časopis s obecnou či speciální tematikou;

b) má za cíl poskytovat veřejnosti informace z oblasti zpravodajství nebo jiných témat a

c) je zveřejněna v jakémkoli médiu z podnětu, na redakční odpovědnost a pod kontrolou poskytovatele služeb.

Podle čl. 56 preambule směrnice je definice navržena tak, aby zahrnovala novinářské publikace zveřejněné v tištěných nebo jiných médiích v rámci výdělečné činnosti, například deníky, týdenní nebo měsíční časopisy s obecnou i speciální tematikou, včetně časopisů založených na předplatném a zpravodajských internetových stránkách.

2. Zahraniční srovnání: přístupy k regulaci a definování online médií

V rámci analýzy jsme srovnávali právní úpravy evropských zemí, kterým stejně jako České republice vyplývají povinnosti z unijních směrnic a které definují online média pro podobné účely jako tiskový zákon. Z nich jsme vybrali 11 států, jejichž právní úpravy včetně relevantních definic uvádíme níže. Zkušenosti z některých států jsme ověřovali u zahraničních expertů.

- a. Německo
- b. Rakousko
- c. Slovensko
- d. Polsko
- e. Slovinsko
- f. Litva
- g. Lotyšsko
- h. Island
- i. Dánsko
- j. Finsko
- k. Norsko

a. Německo

[Mezistátní smlouva o médiích](#) (*Medienstaatsvertrag (MStV)*) dopadá nejen na soukromé a veřejnoprávní televizní a rádiové vysílání a tzv. telemédia (pod která spadají i online zpravodajské weby), ale také na platformy pro sdílení videí, zprostředkovatele obsahu včetně vyhledávačů a sociální média (více viz část [Roztříštěná a zaostalá legislativa: implementace směrnic Ctrl+C a Ctrl+V nestačí](#)).

Pro telemédia vyplývá ze zákona **řada povinností** jako je zajištění plurality obsahu a publikovaných názorů, transparentnost kritérií pro třídění a řazení obsahu a doporučovacích mechanismů, podpora neomezeného přístupu k médiu nebo označování reklamy, sponzorství a her. Z některých povinností mají mj. **výjimku platformy s méně než 20 000 denními uživateli**.

Definice mediální platformy v čl. 2 odst. 2 bodě 14 ve spojení s čl. 19 odst. 1 MStV:

„mediální platformou“ se rozumí jakákoli forma telemédií, pokud kombinuje vysílání, telemédia podobná vysílání nebo telemédia podle čl. 19 odst. 1 do celkové nabídky určené poskytovatelem. Kombinací vysílání, telemédií podobných vysílání nebo telemédií podle čl. 19 odst. 1 je rovněž kombinace softwarových aplikací, které ve své podstatě slouží k přímému ovládní vysílání, telemédií podobných vysílání, telemédií podle čl. 19 odst. 1 nebo telemédií ve smyslu věty první.

Telemédia s novinářsko-redakční nabídkou, zejména ta, v nichž je textově nebo obrazově reprodukován celý nebo částečný obsah periodického tisku, musí být v souladu s uznávanými novinářskými zásadami. Totéž platí pro ostatní komerční, novinářsko-redakční telemediální nabídky, které pravidelně obsahují zpravodajské nebo politické informace a které nespádají pod větu 1. Před jejich šířením musí být zpravodajské příspěvky poskytovatelem prověřeny z hlediska obsahu, původu a pravdivosti s náležitou pečlivostí, která je za daných okolností vyžadovaná.

Pro telemédia s novinářsko-redakční nabídkou jsou pak stanoveny i **další povinnosti** jako je dodržování novinářské etiky nebo právo na odpověď.

b. Rakousko

Rakouská online média jsou upravena hned v několika zákonech, především v ústavním zákoně o zaručení nezávislosti vysílání, zákoně o rakouském rozhlasovém a televizním vysílání, zákoně o audiovizuálních mediálních službách, zákoně o opatřeních na ochranu uživatelů komunikačních platforem, zákoně o zřízení Rakouského úřadu pro komunikace a v neposlední řadě v **zákoně o sdělovacích prostředcích** (*Mediengesetz*).

Zákon o sdělovacích prostředcích pochází už z roku 1981, od té doby byl ale několikrát novelizován. Obsahově se **do velké míry podobá českému tiskovému zákonu**, nicméně jeho rozsah je širší a podrobnější.

Definice periodického elektronického média v § 1 odst. 5a ve spojení s odst. 1 zákona o sdělovacích prostředcích:

„periodické elektronické médium“: médium, které je v elektronické podobě

1. vysíláno (vysílaný program) nebo
2. poskytnuto ke stažení (webová stránka) nebo
3. šířeno ve srovnatelném složení nejméně čtyřikrát ročně (opakující se elektronické médium).

„médium“: jakýkoliv prostředek pro zveřejňování informací nebo vyjádření myšlenek slovem, písmem, zvukem nebo obrazem, který je určen velkému okruhu čtenářů prostřednictvím hromadné výroby nebo hromadné publikace;

Tištěná média jsou upravena zvlášť v odst. 4 ve spojení s odst. 3:

„tištěné médium“: mediální produkt, který šíří informace nebo reprezentace výhradně v písemné nebo obrazové podobě.

„mediální produkt“: jakýkoli nosič informací nebo vyjádřených myšlenek určený k hromadnému šíření vyráběný v množství určeném k hromadnému oběhu;

Periodické publikace jsou upraveny odst. 5:

„periodický mediální produkt nebo tištěné médium“: mediální produkt nebo tištěné médium, které vychází pod stejným názvem v po sobě jdoucích vydáních nejméně čtyřikrát za kalendářní rok, ve stejných nebo nepravidelných intervalech a jehož vydání spolu obsahově souvisí, ačkoli každé z nich představuje zcela samostatnou jednotku;

Zákon o sdělovacích prostředcích **upravuje** některá práva a povinnosti médií jako je ochrana novinářů, právo na odškodnění způsobené pomluvou, falešným obviněním a jinými trestnými činy nebo zveřejněním intimních informací, povinnosti k přenosu obrazových a zvukových záznamů, zveřejňování informací o médiu a jeho identifikace nebo zvláštní ustanovení o trestní odpovědnosti.

Ve vztahu k **periodickým publikacím** zákon dále stanovuje právo na odpověď a dodatečné sdělení včetně ustanovení o soudním vymáhání, zveřejňování povinných informací, povinnost označovat reklamu a inzerci, poskytování povinných výtisků knihovnám (a to i pro elektronický periodický tisk) a distribuci (např. zákaz podomního prodeje a prodeje osobami mladšími 18 let nebo povinnost uvádět cenu na každém výtisku).

c. Slovensko

Na Slovensku prošla mediální legislativa **rozsáhlou novelizací** v roce 2022. Nový [zákon o publikacích](#) nahradil kontroverzní tiskový zákon, který v roce 2008 prosadila vláda Roberta Fica. Zároveň byl zákon o vysílání a retransmisi a zákon o digitálním vysílání z roku 2000 nahrazen novějším [zákonem o mediálních službách](#).

Definice periodické publikace v § 2 odst. 4 zákona o publikacích:

Periodická publikace je publikace veřejně šířená nebo zpřístupňovaná veřejnosti nejméně dvakrát ročně pod stejným názvem a opatřená mezinárodním standardním pořadovým číslem (ISSN), je-li přiděleno, která je

1. **periodický tisk,**

2. **elektronická periodická publikace;** elektronická periodická publikace dostupná ve více než jednom formátu souboru se považuje za jednu elektronickou periodickou publikaci,

3. **zpravodajský webový portál.**

(pozn.: elektronická periodická publikace není blíže definována)

Zákon také v § 2 odst. 5 definuje zpravodajský webový portál, pro který upravuje některé povinnosti (jako např. poskytování povinných publikací) zvlášť:

Zpravodajský webový portál je periodická publikace, která poskytuje široké veřejnosti pravidelně aktualizovaná sdělení publicistického charakteru prostřednictvím aplikace nebo webové stránky pod společným názvem webové domény druhé nebo nižší úrovně, pokud se nejedná o přílohu nebo specifický obsah; pravidelnou aktualizací se rozumí aktualizace, která probíhá alespoň jednou týdně.

Zákon o publikacích na rozdíl od české legislativy upravuje periodické i neperiodické publikace. Protože stejně jako český tiskový zákon navazuje na svého předchůdce – zákon o periodickém tisku z roku 1966, je jeho **obsah české úpravě velmi podobný**. Pro periodické publikace zavádí povinnost evidence u Ministerstva kultury, oznámení v naléhavém veřejném zájmu, zveřejňování povinných údajů, ochranu zdroje, právo na informace, vyjádření a dodatečné oznámení, transparentnost financování, označování inzerce a sponzorství, povinnost odevzdávat povinné výtisky (včetně elektronických publikací), vedení registru jako informačního systému veřejné správy a základy samoregulace.

d. Polsko

Kromě řady předpisů regulujících televizní a rádiové vysílání (které jsou v posledních letech pod opakovanými útoky vládnoucí strany PiS⁹) tvoří základ polské mediální legislativy **tiskový zákon** (*Ustawa Prawo prasowe*, nejnovější dostupné znění v angličtině [zde](#), definice uvedená níže se od té doby nezměnila).

Definice tisku podle čl. 7 odst. 2 bodu 1 tiskového zákona:

„Ve smyslu tohoto zákona se za tisk považují periodické publikace, které netvoří omezený a stejnorodý celek, vycházejí nejméně jednou ročně a jsou opatřeny stálým názvem nebo názvem, číslem a datem, zahrnující mimo jiné: denní tisk a časopisy, zpravodajství, dálnopis, věstníky, rozhlasové a televizní vysílání, filmové záznamy; za tisk se považují také všechny prostředky hromadných sdělovacích prostředků, které existují a vznikají v rámci technologického pokroku, včetně vysílacích stanic a ozvučovacích PA systémů, které šíří periodické publikace prostřednictvím tisku, obrazu, zvuku nebo jiných vysílacích prostředků; tiskem se rozumí také skupiny osob a jednotlivci, kteří se zabývají novinářskou činností.“

Definice deníku a magazínu (pouze tyto podléhají registraci u soudu) podle čl. 7 odst. 2 bodů 2 a 3:

deníkem se rozumí všeobecně informační periodický tisk nebo zpráva přenášená prostřednictvím zvuku nebo zvuku a obrazu, která je vydávána častěji než jednou týdně,

časopisem se rozumí periodický tisk vydávaný jednou nebo méně než jednou týdně, nejméně však jednou ročně; toto ustanovení se přiměřeně použije i na jiné zvukové zprávy a zvukové a obrazové zprávy, než jsou popsány v bodě 2

Zákon upravuje **některé podobné instituty jako český tiskový zákon**. Zavádí mj. povinnost věrně zobrazovat probíhající události, práva a povinnosti novinářů (sloužit společnosti, dodržovat novinářskou etiku, nezveřejňovat intimní informace bez souhlasu dané osoby, pokud nejde o veřejnou figuru ad.), právo autora zůstat v anonymitě, utajování zdrojů, povinnou registraci médií,¹⁰ odpovědnost vydavatele, autora a editora textu, zveřejňování povinných informací, právo na opravu nepřesné nebo nepravdivé informace a povinnost označovat reklamy.

⁹ Viz např. článek Poland races through media law seen as targeting US broadcaster, dostupné z:

<https://www.politico.eu/article/polish-lawmakers-pass-controversial-media-law-targeted-at-us-broadcaster/>

¹⁰ Oproti evidenčnímu principu, který se uplatňuje u nás, je v případě registrační povinnosti právo vydávat médium vázáno na povolení ze strany státního orgánu.

Polská **definice tisku čelí kritice** a je označována za spornou. V mnoha případech je obtížné jednoznačně určit, zda má být konkrétní médium považováno za tisk či nikoliv. Problém je do značné míry způsoben tím, že kritéria pro tisk uvedená v zákoně neodpovídají specifikům nových médií. Kritéria (včetně požadavku periodicity) například naplňují i téměř všechny blogy.

Situaci ještě více zkomplikovala nejednotná judikatura. Zatímco v některých případech soudy odmítly provést registraci zpravodajského portálu z důvodu, že se na ně tiskový zákon nevztahuje, v jiných případech shledaly jejich vydavatele vinnými z přestupku vydávání média bez registrace.¹¹

e. Slovinsko

Mezi hlavní slovinské mediální zákony patří zákon o rozhlasovém a televizním vysílání, zákon o Slovinské tiskové agentuře, zákon o audiovizuálních mediálních službách a **[zákon o hromadných sdělovacích prostředcích](#)** (*Zakon o medijih (ZMed)*, nejnovější dostupné znění v angličtině [zde](#), definice uvedená níže se od té doby nezměnila).

Zákon o hromadných sdělovacích prostředcích v úvodních ustanoveních **obsahuje pouze obecnou definici hromadného sdělovacího prostředku** („mass media“), která pokrývá noviny, rádio, televizi i různé formy online médií, které spadají do rozsahu definice „elektronické publikace“. Až u konkrétních povinností je stanoveno, na které typy masmédií se úprava vztahuje nebo které z ní naopak mají výjimku.

Zákon zahrnuje **rozsáhlou obsahovou regulaci** všech masmédií včetně obecných ustanovení o ochraně slovinského jazyka, ochrany svobody projevu, zákazu podněcování k nerovnosti a nesnášenlivosti, ochrany nezletilých nebo práva na odpověď. Zákon je obecně přísnější na média provozující rozhlasové a televizní vysílání, obzvláště co se týče ochrany nezletilých a programových a reklamních kvót.¹²

Jedním z kritizovaných **nedostatků** slovinské právní úpravy je **chybějící výslovná úprava digitálních médií** pro účely zajištění plurality mediálního trhu. Například jedním z hlavních slovinských digitálních médií je *Siol.net*, který vlastní státem kontrolovaná společnost *Telekom Slovenije*. *Siol.net* je tedy prakticky přímo kontrolován vládou.¹³

¹¹ Jakub Parnes: The Definition of the Press in the Polish Press Law and its Impact on the Functioning of Local Online Media, dostupné z:

<https://trivent-publishing.eu/books/philosophy/communicationtoday/4.%20Jakub%20Parnes.pdf>, str. 33

¹² Center for media & communication studies: Slovenia, dostupné z:

http://www.medialaws.ceu.hu/slovenia1_more.html

¹³ Monitoring pluralism in the digital era, Country report: Slovenia, str. 15, dostupné z:

https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/75738/slovenia_results_mpm_2023_cmpf.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Zákon o hromadných sdělovacích prostředcích obsahuje definici hromadného sdělovacího prostředku včetně negativního vymezení v čl. 2 odst. 1 a 3 ZMed:

Podle tohoto zákona jsou hromadnými sdělovacími prostředky noviny a časopisy, rozhlasové a televizní programové služby, elektronické publikace, teletext a jiné formy redakčně vytvořeného programu vydávaného denně nebo periodicky prostřednictvím přenosu písemného materiálu, hlasového materiálu, zvuku nebo obrazu způsobem přístupným veřejnosti.

Pojem „hromadné sdělovací prostředky“ **nezahrnuje** věstníky, katalogy, jiné formy zveřejňování informací určené výhradně pro reklamu, obchodní komunikaci, vzdělávací procesy nebo vnitřní činnost společností, institucí a nadací, spolků, politických stran a církevních a jiných organizací, školní noviny, Úřední věstník Slovenské republiky a úřední věstníky územních samosprávných celků, jiné úřední publikace, plakáty, letáky, brožury a propagační materiály a videostránky bez živého obrazu (neplacená oznámení), pokud zákon nestanoví jinak.

f. Litva

Litevská mediální legislativa je kodifikována [zákonem o poskytování informací veřejnosti](#) z roku 1996 (*Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas*, poslední dostupné znění v angličtině [zde](#), definice uvedené níže se od té doby nezměnily).

Zákon o poskytování informací veřejnosti kromě svobody projevu a poskytování informací (tedy úpravy podobné našemu zákonu č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím) mj. **upravuje** akreditaci novinářů, ochranu osobních údajů a soukromého života, právo na odpověď (vztahuje se na všechna masmédiá), zaručení plurality názorů, ochranu mladistvých, zákaz šířit dezinformace, státní podporu, povinnosti novinářů (např. poskytovat objektivní informace, dodržovat novinářskou etiku nebo shromažďovat informace legálními prostředky, v podrobnostech odkazuje na etický kodex novinářů) a samoregulaci médií (zejména pravomoci vládou pověřených institucí, státního inspektora novinářské etiky a dalších orgánů).

Zákon zároveň obsahuje úpravu televizního a rádiového vysílání (kromě médií veřejné služby, která jsou regulována zvláštním zákonem) a implementuje směrnice o AVMS.

Definice hromadného sdělovacího prostředku a souvisejících pojmů podle čl. 2 bodu 82 zákona o poskytování informací veřejnosti:

„**Hromadným sdělovacím prostředkem**“ se rozumí noviny, časopis, věstník nebo jiná publikace, kniha, televizní program, rozhlasový program, film nebo jiná produkce zvukových a obrazových studií, média informační společnosti a jakákoliv jiná média používaná k veřejnému šíření informací. Hromadným sdělovacím prostředkem podle tohoto zákona nejsou úřední, technické a služební dokumenty a cenné papíry.

„**Publikací**“ se rozumí elektronické nebo tištěné médium, na kterém jsou zaznamenány veřejné informace.

„**Novinami**“ se rozumí informační publikace, která je pravidelně vydávána a rozšiřována.

„**Časopisem**“ se rozumí ilustrovaná periodická informační publikace určená pro různorodé publikum s tištěnými články z různých oblastí.

g. Lotyšsko

Nejdůležitějšími lotyšskými mediálními zákony jsou [zákon o tisku a dalších hromadných sdělovacích prostředcích](#) (*Latvijas Republikas likums Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem*) z roku 1990 a zákon o elektronických hromadných sdělovacích prostředcích, který upravuje televizní a rádiové vysílání, audiovizuální služby na vyžádání, služby platform pro sdílení videa a některé další typy elektronických médií. Veřejná elektronická média jsou regulována zvláštním zákonem.

První zmíněný zákon garantuje svobodu tisku a zakazuje cenzuru a monopolizaci hromadných sdělovacích prostředků. Dále **upravuje** právo média na informace, podmínky registrace médií, odpovědnost editora, informace povinně zveřejňované na výtisku, poskytování povinných výtisků, právo na omluvu a odvolání nepravdivé informace, ochranu zdroje nebo práva a povinnosti novinářů (např. povinnost uvádět pravdivé informace nebo právo na přítomnost při důležitých společenských událostech).

Definice hromadného sdělovacího prostředku v § 2 zákona o tisku a dalších hromadných sdělovacích prostředcích:

Tiskem a ostatními hromadnými sdělovacími prostředky (dále jen „hromadné sdělovací prostředky“) se podle tohoto zákona rozumí noviny, časopisy, zpravodaje a jiná periodika (vydávaná nejméně jednou za tři měsíce, s jednorázovým nákladem vyšším než 100 výtisků) a dále elektronické hromadné sdělovací prostředky, filmové týdeníky, oznámení informačních agentur, audiovizuální záznamy určené k veřejnému šíření. Jako hromadné informační médium lze zaregistrovat i webové stránky.

Ustanovení tohoto zákona se nevztahují na předpisy státních orgánů a správních úřadů, právní předpisy, úřední věstníky soudů a rozhodčích orgánů, materiály vydávané vzdělávacími a vědeckými institucemi a informační publikace územních samosprávných celků.

Elektronické hromadné sdělovací prostředky jsou definovány v § 1 odst. 7 zákona o elektronických hromadných sdělovacích prostředcích takto:

elektronický hromadný sdělovací prostředek - soukromá osoba, které bylo v souladu s postupy stanovenými právními předpisy vydáno povolení k vysílání nebo retransmisí nebo která v souladu s tímto zákonem předložila Národní radě pro elektronická hromadná média oznámení o poskytování služeb elektronických hromadných sdělovacích prostředků na vyžádání;

h. Island

Základním zákonem regulujícím islandská média je [mediální zákon](#) z roku 2011 (*Lög um fjölmiðla*, poslední dostupné znění v angličtině [zde](#), definice uvedené níže se od té doby nezměnily). V roce 2022 byl zároveň vydán nový [zákon o online bezpečnosti a regulaci médií](#), který novelizuje zákon o vysílání z roku 2009 a ukládá povinnosti poskytovatelům vysílacích služeb a audiovizuálních mediálních služeb na vyžádání.

Mediální zákon mj. **upravuje** registraci a udělování licencí médiím, redakční nezávislost, ochranu zdroje, ochranu mladistvých, právo na odpověď (vztahuje se na všechna média), regulaci reklamy (např. povinné označování nebo zákaz reklamy na tabákové výrobky) nebo ochranu hospodářské soutěže v mediální oblasti. Zároveň zákon zřizuje mediální komisi jako nezávislý orgán, který má na dodržování zákona dohlížet.

Definice média podle čl. 2 bodu 13 mediálního zákona:

Médium je každé médium, které pravidelně poskytuje veřejnosti obsah podléhající redakční kontrole. Média mimo jiné zahrnují noviny a periodika i s jejich přílohami, internetová média, audiovizuální média a další srovnatelná média.

Zákon dále upřesňuje definici některých typů médií, např. tištěné a elektronické médium v bodech 31 a 32:

Tištěné médium je médium, které zpřístupňuje textový obsah v tištěné nebo jiné srovnatelné podobě, např. noviny nebo časopisy.

Elektronické textové médium je médium, které zpřístupňuje textový obsah v elektronické podobě, např. internetové noviny a periodik, noviny a periodika šířená elektronickou poštou a jiná internetová média.

i. Dánsko

Dánské mediální prostředí je primárně postavené na principu **samoregulace** a jen málo zákonů se zaměřuje konkrétně na mediální sektor.

Zákon o odpovědnosti médií se podle § 1 vztahuje na následující hromadné sdělovací prostředky:

(i) tuzemské periodické publikace, včetně obrazových a jiných vyobrazení, které jsou vytištěny nebo jakýmkoli jiným způsobem rozmnoženy.

(ii) Zvukové a obrazové pořady vysílané Danmarks Radio (Dánská rozhlasová a televizní společnost), TV/2 DANMARK A/S, regionálními podniky TV 2 a jakýmkoli jinými společnostmi oprávněnými nebo registrovanými k provozování rozhlasové nebo televizní činnosti.

(iii) Texty, obrazové a zvukové pořady, které jsou periodicky zprostředkovávány veřejnosti, pokud mají formu zpravodajské relace, kterou lze přirovnat k bodům (i) a (ii) tohoto oddílu, srov. však § 8 odst. 1 tohoto zákona.

Definice je dále upřesněna v § 2 odst. 3:

Publikace se nepovažuje za periodickou s výjimkou případů, kdy má být vydávána nejméně dvakrát ročně.

Kromě zákona o rozhlasovém a televizním vysílání je to zejména [zákon o odpovědnosti médií](#) (*Bekendtgørelse af medieansvarsloven*) z roku 1998, který reguluje především otázku odpovědnosti za obsah. Zákon **zavádí** povinnost uvádět jméno editora, trestní odpovědnost za obsah, odškodnění, povinnost dodržovat novinářskou etiku a právo na odpověď (vztahuje se na všechna masmédiá). Zároveň zřizuje Tiskovou radu, která rozhoduje ve věcech novinářské etiky a ve sporech o tom, jestli bylo médium povinné publikovat odpověď. **Podrobnější obsahovou regulaci** podobnou českému tiskovému zákonu Dánsko **nemá**.

j. Finsko

Také finský mediální trh je méně regulovaný a spoléhá se především na **samoregulaci**. Kromě zákona o finských veřejnoprávních médiích a zákona o službách elektronických komunikací (který zároveň implementuje směrnice o AVMS) je stěžejním předpisem [zákon o výkonu svobody projevu v hromadných sdělovacích prostředcích](#) (*Laki sananvapauden käyttämisesstä joukkoviestinnässä*) z roku 2003, který sjednotil právní úpravu odpovědnosti za obsah a svobody projevu pro tisk, vysílání i online média.

Poměrně stručný zákon obsahuje povinnost odpovědnost vydavatele a uvádění povinných informací, povinnost zveřejňovat veřejná oznámení, právo na odpověď a opravu, podrobná ustanovení o trestní a správněprávní odpovědnosti a podmínky jejího vymáhání.

Definice periodické publikace, síťové zprávy a síťové publikace v § 2 zákona o výkonu svobody projevu v hromadných sdělovacích prostředcích:

síťovou zprávou se rozumí informace, názor nebo jiná zpráva poskytovaná veřejnosti prostřednictvím rádiových vln, sítě elektronických komunikací nebo jiného srovnatelného technického zařízení;

publikací se rozumí tiskovina, datový nosič nebo jiný textový, zvukový nebo obrazový záznam vytvořený rozmnožováním, je-li poskytován veřejnosti;

periodikem se rozumí publikace, která má být vydávána pravidelně, nejméně čtyřikrát ročně;

síťovou publikací se rozumí soubor síťových zpráv uspořádaných do souvislého celku srovnatelného s periodikem z podkladu vyrobeného nebo zpracovaného vydavatelem určený k pravidelnému vydávání;

k. Norsko

Norsko **nemá obsahovou regulaci** médií a jeho legislativa se **zaměřuje primárně na vlastnictví médií** a ochranu hospodářské soutěže. K tomu do roku 2016 sloužil [zákon o vlastnictví médií](#) (*Medieeierskapsloven*, původní verze v angličtině [zde](#)), na základě kterého Mediální úřad dohlížel nad koncentrací vlastnictví tištěných i elektronických médií. Poté, co byl zákon v roce 2016 **zrušen** a byl vydán nový [zákon o transparentnosti vlastnictví médií](#), tato pravomoc přešla na Úřad pro hospodářskou soutěž.¹⁴ Kromě toho v Norsku platí zákon o vysílání, který upravuje televizní a rádiové vysílání a audiovizuální služby na vyžádání.

Přestože už zákon o vlastnictví médií není účinný, zahrnuli jsme do analýzy definici novin, kterou při jeho uplatňování používal norský Mediální úřad a která by mohla být pro Česko inspirativní.

Definice převzatá ze staršího zákona o udělování dotací médiím, kterou Mediální úřad používal při uplatňování zákona o vlastnictví médiím:

„noviny“ jsou publikace, které vycházejí pravidelně nejméně jednou týdně a které obsahují převážně všeobecné zprávy a věci obecného zájmu. Noviny musí mít také šéfredaktora se statutem, který odpovídá ustanovením Redaktørplakaten (etická pravidla přijatá tiskovým sektorem k zajištění jeho redakční nezávislosti).

(pozn. pojem „alespoň jednou týdně“ je vykládán tak, že noviny musí vycházet minimálně 48 krát ročně)

¹⁴ 2023 Investment Climate Statements: Norway, dostupné z: <https://www.state.gov/reports/2023-investment-climate-statements/norway/>